

ОСНОВНІ ЗАСАДИ МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ ЗБАЛАНСОВАНИХ ІНТЕРЕСІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

О.І. Ковалів*доктор економічних наук, головний науковий співробітник
Інститут агроєкології і природокористування НААН (м. Київ, Україна)
e-mail: okovaliv@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4908-7963>***А.О. Новаленко***аспірантка
Інститут агроєкології і природокористування НААН (м. Київ, Україна)
e-mail: anastasia05091995@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4260-4190>*

Враховуючи сучасний стан управління та господарювання в Україні, руйнівні наслідки війни, а також потреби подальшого інноваційного розвитку, розкрито науково обґрунтовані вимоги моделювання відповідних першочергових кроків системної імплементації земельних імперативів Конституції України. Метою статті є обґрунтування основних засад збалансованого моделювання та досягнення еколого-економічних ефектів як базових інтересів кожної людини-громадянина та всіх суб'єктів власності й господарювання, зокрема в агросфері, що узгоджуються із законами природи та суспільства і ґрунтуються на чинних земельних нормах Конституції України. Сутність основних засад збалансованого моделювання комфортної життєдіяльності криється в першочерговому й невідкладному визнанні загальнолюдських принципів права та імперативів засадничих норм першого розділу Основного Закону України. З'ясовано, що на такій основі відбувається усвідомлене самопроявлення кожного українця на рідній землі рівноправною та життєлюбною людиною третього тисячоліття з єдиним українським громадянством, яка природно (автоматично) від народження до смерті стає співзасновником держави і співвласником землі та її природних ресурсів. Доведено, що таке проявлення може відбутися лише за умов самоутвердження (спільно — разом з іншими, такими ж громадянами України) співвласником і володарем всієї української землі та її природних ресурсів, а також архітектором і відповідальним творцем власної сім'ї, родини, роду, гармонійно облаштовуючи комфортний простір життєдіяльності. Реалізація засад моделювання збалансованих інтересів господарювання, зокрема в агросфері, як платформи комфортної життєдіяльності на рідній землі відбуватиметься лише за умов домагання: оволодівати й поглиблювати правдиві знання свідомого "проявлення" та "утвердження" законних прав і можливостей кожного українця на гідне та чесне життя в збалансованому достатку; рішучого й негайного очищення (самоочищення) "авгієвих стаєнь", а також захищення конституційних прав усіма доступними методами і засобами, утверджуючи правовий конституційний лад в Україні.

Ключові слова: Конституція України, земля, система, природні ресурси, право, земельна економіка, комфортна життєдіяльність.

ВСТУП

Через надмірну експлуатацію унікальних українських чорноземів у погоні за наживою виснажуються та піддаються ерозії ґрунти, безповоротно знижується їхня природна родючість і руйнується водорегуляторна здатність, забруднюється та деградує довкілля. Зникають природні ландшафти разом із рідкісною рослинністю, водними джерелами, звірями, птахами та комахами. Аналіз і моніторинг стану використання земель, особливо в сільській місцевості, а також спроби виправити ситуацію, зокрема, через інституціональний розвиток земельного устрою та еколого-економічні преференції в Україні залишаються в центрі уваги багатьох учених і практиків [1–3].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 січня 2022 р. № 70-р схвалено Концепцію Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель [4], яка, на жаль, також не реалізується.

До наявних проблем тепер додалися ще й зовнішня воєнна агресія рашизму та окупація російською федерацією Криму і частини території Сходу та Півдня України. Унаслідок смертоносної війни проти України відбулася (і продовжує відбуватися) жахлива руїна життєдіяльності всіх громадян України, їхнього фізичного та матеріального простору, будівель, споруд, інфраструктури та іншого майна. Знищуються, забруднюються і руйнуються природні ресурси як природні об'єкти права власності

Українського народу — основне національне багатство, включаючи довкілля, ландшафти, водні джерела і цілі природні екосистеми тощо.

Таким чином, завдаються непоправні збитки громадянам України як єдиному повноправному власнику землі та її природних ресурсів [5].

Беручи участь у Науково-практичній конференції (22–23 березня 2024 року), присвяченій Всесвітньому метеорологічному дню “На варті кліматичних дій” та Всесвітньому дню водних ресурсів “Вода для миру”, яку започаткував Український гідрометеорологічний інститут НАН України, ми дали старт (своєрідний внесок у нашу перемогу на внутрішньому фронті) проявленню правдивих знань у частині конституційних прав Українського народу також “на повітря” і “на воду” як складових чинників норми “земля”, що є головними і незамінними компонентами нашого життя, оскільки основні засади цієї потреби вже конституційно вмотивовано, науково обґрунтовано і достатньо публічно обговорено. Сподіваємось, що освітяни, науковці, державні службовці, громадські активісти різноманітних природоохоронних товариств, установ і організацій України, у тому числі природо-ресурсних галузей, озброївшись здобутими нами знаннями “конституційного земельного прагматизму”, приєднаються до такого “старту”.

Важливо усвідомити, що господарська діяльність як інтереси на землях сільськогосподарського призначення (агросфера) здебільшого не враховує вимоги бажаного функціонування **інших категорій земель**, на які негативно впливає існуюча аграрна діяльність і які (категорії) належать до системи природоохоронних агролісоландшафтів у геопросторі конкретного водозбору (басейну малої чи великої річки).

До **інших категорій земель** як об’єктів цільового функціонування за основним цільовим призначенням і за взаємовпливами, які мають особливий правовий режим (вимоги ст. 18 і 19 Земельного кодексу України), належать:

- землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення;
- землі оздоровчого призначення;
- землі рекреаційного призначення;
- землі історико-культурного призначення;
- землі лісгосподарського призначення;
- землі водного фонду та ін.

Відомо, що велика розораність угідь через пріоритетність агробізнесу поглинула ці категорії земель. З іншого боку, вимога врегулювання існуючих екологічних, економічних, історико-культурних, водогосподарських та інших проблем на розораних землях потребує відновлення (формування) природних агролісоландшафтів і

конкретних земельних ділянок окреслених категорій земель, особливо природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, з позиції національних інтересів, що є також початковою (стартовою) вимогою для сталого розвитку України.

Із цих та інших позицій нами вже обґрунтовувалась потреба виведення з інтенсивного землеробства понад п’яти мільйонів гектарів таких земель [6].

Водночас розкрито першопричини багаторічного блокування “щирих намірів” багатьох науковців у пошуку дієвих шляхів і методів формування системи охорони та раціонального використання земель як основи сталого розвитку українського суспільства серед цивілізованих народів світу. Щоб допомогти зняти ці перепони, які видавалися начебто “законними”, ми обґрунтували правдиві знання економіко-правової сутності конституційного земельного права як відповідних чинників функціонування простору комфортної життєдіяльності та господарювання в процесі здійснення системного земле- та природокористування, зокрема в агросфері [7].

На основі подальшого аналізу і розкриття авторських аргументів щодо причинно-наслідкових зв’язків порушення де-факто конституційного права власності Українського народу на землю та її природні ресурси як на природні об’єкти було з’ясовано, що основною причиною є саме антиконституційне гібридне законодавство і, як наслідок, руйнування системи раціонального природокористування. На жаль, ця “хвороба” найбільше вплинула на стан нормування процесу використання й охорони земель водорегулюючого, природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення [8]. Через це прискорено деградують на всій території України цілі системи природних агролісоландшафтів як “скелетів” живих екосистем і функціонального простору збалансованого природокористування.

У зв’язку з цим, досліджуючи й моделюючи будь-які соціальні відносини в просторі життєдіяльності громадян України, особливо соціально-економічні, неможливо оминути “людину” як безпосереднього учасника й заінтересованого суб’єкта в таких відносинах держави (її органів) до їхніх прав і свобод та власності. На таку вимогу вказують й імперативи норм статті 3 Конституції України: “Людина, її життя і здоров’я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і

забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави” [9].

Тому, героїчно перемагаючи зовнішнього ворога, ми зобов'язані здолати також внутрішніх ворогів людяності, правди, права, волі та добра, виконуючи історичну місію збереження і становлення сталої та сильної держави української нації на власній землі, творячи в особистій подібності серед вільних народів світу оновлену квантову систему заможної життєдіяльності в чистому довкіллі при здоровому репродуктивному дітонародженні (демографічному зростанні нації), яка функціонуватиме в геопросторі “Національної земельної комори України” за законами неживої та живої природи і конституційно вмотивованого громадянського суспільства.

Вбачається, що наукові дослідження проблем використання та охорони природних ресурсів педосфери в агролісоландшафтах, а також формування наукових висновків і пропозицій як реальних засад моделювання комфортного простору життєдіяльності та головних передумов збалансованого природокористування, з урахуванням уже здобутих нами нових знань “конституційного земельного прагматизму”, розкриватимуть суть завдань нашого фундаментального наукового дослідження “Оцінювання та моделювання еколого-економічного ефекту балансування інтересів природокористування в агросфері України” (черговий етап 2024 р.), що виконується в межах загального завдання 37.00.02.02.Ф “Організаційно-економічні засади збалансованого користування природними об'єктами в агросфері України” (ДР № 0121U108866).

Метою нашої статті є обґрунтування основних засад збалансованого моделювання і досягнення еколого-економічних ефектів як базових інтересів кожної людини-громадянина та всіх суб'єктів власності й господарювання, зокрема в агросфері, що узгоджуються із законами природи та суспільства і ґрунтуються на чинних земельних нормах Конституції України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Наукові дослідження та публікації відомих нам науковців із цієї проблематики переважно розкривають механізми імплементації наявних в Україні норм законодавчих і нормативно-правових актів, які, на жаль, не базуються та не узгоджуються з чинними імперативами декларованих конституційних норм земельних відносин і природокористування.

Водночас залишається актуальним в усьому просторі України потреба в наукових дослідженнях з урахуванням антикорупційного

збалансованого розвитку та оптимального функціонування прозорої системи використання всіх природних ресурсів. Це стосується, зокрема, водних джерел і самих природних гідроєкосистем та дієвої агролісомеліорації. Важливо здійснювати відповідальні природоохоронні заходи, які узгоджуються з міжнародними договорами й угодами, такими як: Конвенція про охорону біотичного різноманіття (Ріо-де-Жанейро, 1992), Всеєвропейська стратегія збереження біотичного та ландшафтного різноманіття (Софія, 1995), Європейська ландшафтна конвенція (Флоренція, 2000), Конвенція про збереження мігруючих видів тварин (Бонн, 1979), Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Берн, 1979), Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів (Рамсар, 1971) тощо.

Здійснювана земельна реформа в Україні переважно охоплювала низку соціально важливих процесів, спрямованих на забезпечення економічного розвитку через створення умов для товарного сільськогосподарського виробництва. Це привернуло комплексну увагу економічної та юридичної науки до проведення земельної реформи в нашій державі, яку здебільшого розглядали як аграрну.

Варто погодитися з М. Пугачовим і М. Кобцем, що така земельна реформа охоплювала не лише правові земельні відносини, а й відносини власності на засоби виробництва [10]. Співвідношення земельних складових із питаннями доступності засобів виробництва робить земельну реформу немовби центральним питанням для національної економіки України та створює підґрунтя для дискусій щодо підходів до здійснення земельних трансформацій.

Треба також констатувати той факт, що, на жаль, досі не знайдено наукових досліджень і відповідних публікацій, виконаних будь-ким із відомих нам численних учених-аграріїв та економістів, окрім авторів, які відкривали б науково обґрунтовані шляхи та механізми, що базуються на засадах земельних норм Конституції України і функціонують у когнітивній економічній системі управління економікою України на користь людини з урахуванням національних інтересів людини-громадянина як “співзасновника” держави і “співвласника” землі та її природних ресурсів — основного національного багатства, що де-юре перебуває під особливою охороною держави.

Розглядаючи обмеження органів і посадових осіб державної влади, слід погодитися зі сформованим М. Марченком концептом зв'язаності правом щодо повноважень глави

Української держави [11]. Однак, на противагу ліберальному баченню М. Марченка, який вважає доцільним не зв'язаність правом цих посадових осіб та органів публічної влади, а їх підкорення конституційним нормам-принципам, ми вважаємо, що це підкорення має будуватися на безумовному та імперативному дотриманні використання землі та її природних ресурсів із метою забезпечення процвітання єдиного носія влади в нашій державі — народу. Отже, маємо підстави вважати, що дискреційні за своєю економічною та правовою природою повноваження органів публічної влади мають підкорятися ключовим конституційно закріпленим економічним принципам формування простору та умов комфортної життєдіяльності в чистому й здоровому довіллі всіх громадян України.

На такій основі, в системному зв'язку засадничих норм Конституції України, нами (Олександром Ковалівим) вперше запропоновано новий розділ економіки — “Когнітивну земельну економіку”, яка діє в просторово-часовій сфері як складова новітньої соціально-економічної формації для прискореного розвитку випереджаючої конкурентоспроможної економіки в чистому й здоровому довіллі, з метою зростання відповідних прибутків (доходів) усіх потенційних учасників природокористування та валового національного продукту, підвищуючи добробут усіх громадян України [12].

Визначення відношення економічних і соціальних факторів із позиції когнітивного підходу для дослідження їх у фундаментальному та практичному взаємозв'язку дозволило автору О. Коваліву створити піраміду-модель як системотворчу конструкцію для опису холистичних процесів і відносин у “когнітивних економічних системах”, особливо земельних, із феноменальною властивістю самокомпенсації складності, — так звана “Когнітивна Піраміда Олександера Коваліва”, яка діє в запропонованій сфері економіки.

Досліджуючи фундаментальні напрацювання О. Коваліва з аналізу так званої земельно-аграрної реформи та перспектив формування системного підходу до нормативно-правового забезпечення звершення земельної реформи як нової парадигми, колеги звертають увагу на унікальне вперше застосоване автором стисле визначення природних об'єктів права власності Українського народу: “земля та її природні ресурси”, яке посилило цементуючу основу для становлення України як суверенної, незалежної, демократичної, соціальної та правової держави, що поширюється на всю її територію як унітарної держави. Вважається, що автор О. Ковалів своїми результатами впритул наблизився до прямої аналогії чи навіть інтуїтивного розкрит-

тя прямого зв'язку між дією фундаментальних законів неживої і живої природи та суспільства, де в людей проявляється техногенна діяльність на гносеологічній основі [13; 14].

Важливо, що центральний, отриманий зі звершенням земельної реформи, результат як цілеспільний ефект [15] за правилом спільних цілей такого звершення, визначається результирующим вектором сумарної дії параметрів моделі ієрархічної системи у вигляді піраміди-моделі (Fig 10, на вершині піраміди — людина-громадянин) — це динамічно сформований у просторі та часі світовий рівень комфортної життєдіяльності людини-громадянина, її сім'ї, родини і громади, у процесі якої (життєдіяльності) забезпечується раціональне земле- та природокористування й збереження довілля. Для цього, відповідно до когнітивного моделювання [16], у межах когнітивної земельної економіки як новітньої соціально-економічної формації, у рамках якої здійснюється продукування, формалізація, поширення і впровадження нових знань, також визначаються умови та параметри реформування всіх існуючих державних інститутів із питань землі та її природних ресурсів. На жаль, поки що ці наукові відкриття не знайшли віддзеркалення в наукових публікаціях інших колег-науковців, що підсилює наші твердження.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Інформаційну основу дослідження становлять Конституція України, вітчизняні та міжнародні законодавчі й нормативно-правові акти у сфері суспільних відносин, економіки природокористування, земельних відносин; матеріали і звіти Державної служби статистики України, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державного земельного кадастру, НААН; наявні матеріали та висновки власних наукових досліджень і практичного досвіду.

У процесі виконання поставлених завдань використовували такі методи досліджень: *монографічний* (опрацювання наукових публікацій і власних публікацій на шпальтах загальнонаціональної преси для обговорення їх у громадянському середовищі, нормативних документів, статистичних даних); *абстрактно-логічний* (теоретичні узагальнення та формулювання висновків); *аналізу та синтезу* (обґрунтування методології системного дослідження) тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Систематизовані й узагальнені здобуті нами нові знання конституційного земельного прагма-

тизму з метою науково-практичного обґрунтування правової пріоритетності збалансованого використання природних об'єктів як основного національного багатства — з позиції національних інтересів (інтересів усіх громадян) — вказали на те, що *мінливість* форм власності “на землю” як на природні ресурси, починаючи від “перебудови СРСР” і до сьогодення (на час прийняття Декларації про державний суверенітет України у 1990 році було розпочато земельну реформу на землях “державної власності”, пізніше, з 1992 року, — на землях надуманої “колективної власності”, і на такій міфічній антиконституційній власності, на жаль, вона продовжується донині, тому що в Конституції України відсутня така власність на землю та її природні ресурси, а, навпаки, задекларовано виключне право власності Українського народу), *породила* в Україні наявні антиконституційні “ринкові земельні проблеми”, оскільки здійснювана так звана земельна реформа як аграрна вважається нікчемною і такою, що не введена в чинне конституційне поле України [17].

При цьому новітні (після 24 лютого 2022 року) правові інтереси етнічних українців, як і всіх повноправних громадян України, які героїчно стали на захист РІДНОЇ ЗЕМЛІ, *проявилися в боях* і почали *утверджуватися* де-факто як такі, що цілковито узгоджуються з конституційно вмотивованими імперативами чинних норм щодо земельних відносин і природокористування, адже природні ресурси як природні об'єкти є субстанцією життєдіяльності й незамінною основою добробуту кожної людини. Невід'ємним і невідкладним *завданням* як надважливим інтересом життя УКРАЇНЦІВ-ПЕРЕМОЖЦІВ НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ визнається також безкомпромісне впровадження дієвих форм, методів і засобів протидії існуючій внутрішній “корумпованій агресії”.

Доведено, що практичне розв'язання наявних проблем у земельних відносинах і природокористуванні значною мірою залежить від оперативності втілення Радою національної безпеки і оборони України та Верховною Радою України пропонувананих автором О. Ковалівим науково обґрунтованих інновацій і системних заходів “Нової парадигми звершення земельної реформи в Україні” [8].

В обґрунтованому процесі “звершення” центральне місце має займати просторове прогнозування та моделювання розвитку всіх базових адміністративно-територіальних одиниць місцевого самоврядування в розрізі басейнів малих річок, з урахуванням всіх категорій земель одночасно на всій території держави, як і в усіх цивілізованих країнах. Такий цілісний

державний землевпорядний та архітектурно-будівельний процес має здійснюватися за безпосередньої участі місцевих громад та інститутів громадянського суспільства. Від початку звершення такої земельної реформи має проводитися в часі й просторі тотальна диджиталізація та моніторинг усіх її кроків і наслідків.

Саме ці обов'язкові загальнонаціональні заходи дадуть змогу передусім ідентифікувати та сертифікувати всі природні об'єкти, які мають некомерційне призначення. Тому надважливою складовою в системі заходів формування бажаних об'єктів господарювання є творчий та індивідуальний підхід до першорядного *моделювання* (прийняття науково обґрунтованих проєктних рішень) і відтворення механізмів *природно* функціонуючих екосистем в просторі елементарного водозбору й басейну кожної конкретної малої річки.

Оскільки різні категорії земель, особливо спеціального призначення, як природні об'єкти є своєрідними й неповторними в усіх без винятку природно-кліматичних зонах України, їхнє використання в господарській системі максимально узгоджуватиметься із цільовим функціональним призначенням і матиме відповідний статус (національного, регіонального, місцевого рівня), для чого безперешкодно набуватиметься першочергове право користування (власності) на відповідні земельні ділянки (межі), а саме під:

- нерукотворні природні об'єкти, які мають духовну (чудотворну), цілющу й життєдайну силу, історичну пам'ять і цінність (джерела, печери, скелі, балки, долини, купелі, парки, байраки, цвинтарі, місця перебування святих, преподобних, героїв тощо), що не можуть використовуватися поза божественним, духовним призначенням, тому мають перебувати в безстроковому (переважно в безоплатному) користуванні громад українського християнства та інших громад (етнічних корінних народів), члени яких постійно проживають на території України;
- природні об'єкти, які мають природно-заповідну, природоохоронну, оздоровчу, рекреаційну, історико-культурну та іншу цінність, що не можуть використовуватися поза відповідним цільовим призначенням і повинні перебувати у відповідному безстроковому користуванні (громадян України, їхніх об'єднань, українських юридичних осіб тощо) [6].

Розглядаючи шляхи відтворення природних агролісоландшафтів як головної передумови збалансованого природокористування та зважаючи на те, що такі неповторні природні об'єкти, в просторі яких споконвічно проживали дбайливі господарі та їхні сім'ї — генофонд

української нації, на превеликий жаль, прискорено деградує на всій території України, ми дійшли висновку, що на сучасному етапі державотворення та формування простору комфортної життєдіяльності найголовнішим завданням є добровільне повернення молодих людей (їхніх сімей) до цього середовища.

Моделюючи в рамках Міжнародної науково-практичної конференції “Збалансоване природокористування: традиції, перспективи, та новації” (17–18 жовтня 2024 р.) шляхи формування сталого і збалансованого природокористування в умовах існуючого стану України, ми довели, що лише повноцінна імплементація (проявлення) земельних норм Конституції України є інноваційним “ключем” до можливого системного врегулювання наявних проблем через звернення бажаної земельної реформи в Україні як нової парадигми раціонального природокористування.

У зв’язку з цим найціннішою інноваційною інвестицією, особливо на етапі переможного становлення та розбудови України-Руси як зразкової держави серед вільних народів світу, забезпечуючи водночас збалансоване природокористування, є здобуті правдиві знання права, що базуються на законах неживої і живої природи та суспільства й цілковито узгоджуються з засадничими імперативами чинних норм Основного Закону України.

Важливо знати, що суспільство живе (має жити) за такими ж законами, як і природа загалом. Когерентність природи та суспільства приводить до утворення самоузгоджувального потенціалу, і система життєдіяльності стає стійкою та врівноваженою. Тому життєдіяльність (функціонування в просторі й часі) кожної нормальної людини є натуральною та повинна відбуватися в процесі природокористування без посередництва й зайвих структур управління і контролю — в конкретних умовах буття та суспільних відносин.

Оскільки наявний стан природокористування ускладнився зовнішньою воєнною агресією та окупацією росією частини суверенної України, виникає потреба в терміновій адекватній реакції Ради національної безпеки і оборони України, яку очолює Президент України (Головнокомандувач), і Верховної Ради України стосовно однозначного захисту прав і національних інтересів усіх громадян України. Особливі комплексні й системні заходи здійснюватимуться на деокупованих територіях як невід’ємні складові загальнонаціональних рішень.

У такому інноваційному процесі необхідно, не чекаючи закінчення війни, здійснити в усьому геопросторі держави важливі кроки. *По-перше*, негайно і в максимально стислі тер-

міни розробити та схвалити загальнонаціональний план термінових дій як єдиний проєкт реконструкції та відновлення України на засадах конституційно вмотивованих пріоритетів у процесі звернення земельної реформи як нової парадигми конституційного оптимізму, що базується на засадах когнітивної земельної економіки.

По-друге, реформувати чинні державні інститути шляхом утворення нової позавідомчої Національної земельної установи України — за аналогією до Національного банку України. Впорядкувати антиконституційне законодавство та значно скоротити існуючий на сьогодні чиновницький апарат.

По-третє, навести безапеляційний і достовірний порядок в Національній земельній коморі України. Провести (переважно камеральну) суцільну інвентаризацію і загальнонаціональний облік землі та її природних ресурсів як природних об’єктів права власності Українського народу (взяти їх на баланс), а також одночасну й повсюдну суцільну ревізію всіх створених від початку державотворення земельних ділянок за їхнім цільовим функціональним призначенням як об’єктів цивільних прав, що перебувають у власності громадян, юридичних осіб чи держави, незалежно від фактичного та юридичного статусу й стану використання.

По-четверте, здійснити за участю місцевих громад у відкритому діалозі когнітивне просторове прогнозування та моделювання розвитку всіх територій і всіх категорій земель одночасно на всій території держави як новий цілісний державний землевпорядний та архітектурно-будівельний процес реконструкції і відновлення України в розрізі територій місцевих рад базового рівня (у межах і поза межами населених пунктів) та басейнів малих річок.

По-п’яте, запровадити національний регуляторний принцип, за яким сплачується рентоузгоджувальний дохід чи земельний податок повною мірою всіма, хто користується природними об’єктами прав власності Українського народу, надаючи державну цільову підтримку (преференції) лише активним і правопослушним учасникам природокористування.

По-шосте, забезпечити безкомпромісну (безпрецедентну) відповідальність усіх учасників земельних відносин і природокористування за порушення норм Конституції України як норм прямої дії або за інші протиправні вчинки.

Така модель впровадження заходів (кроків) з формування конституційно вмотивованого природокористування в умовах існуючого стану України дає можливість за правом досягти безболісного еколого-економічного ефекту балансування інтересів, особливо в агросфері.

Спираючись на ст. 14 Основного Закону України, де земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави, можемо зробити наголос на тому, що конституціонодавець також:

- визначає особливий правовий режим землі, яка уособлює всі її природні ресурси, що знаходяться в межах території України, та природні ресурси її континентального шельфу, виключної (морської) економічної зони, що є природними об'єктами права власності Українського народу, і їх взаємозв'язок з Українським народом як носієм публічної влади (ст. 5 Конституції України);
- встановлює статус основного національного багатства щодо землі та її природних ресурсів і, відповідно, їх особливої ролі для національної економіки та екологічної безпеки України;
- визначає землю та її природні ресурси як ключові для розвитку держави через застосування словосполучення “основне національне багатство”.

Тому такі вимоги будуватимуться на безумовному та імперативному підкоренні використання землі та її природних ресурсів з метою забезпечення процвітання єдиного носія влади в нашій державі — народу [18].

Важливо, що здобуття перемоги в героїчній боротьбі Українського народу з рашизмом за вільну та гідну життєдіяльність на власній українській землі також зобов'язує всіх нас, скориставшись різноманітною допомогою цивілізованого світового співтовариства, негайно розгорнути повсякденну системну державотворчу роботу, починаючи з себе в усьому геопросторі України, включно з розв'язанням проблем повернення працездатної репродуктивної молоді в рідні місця та створення комфортного простору для їхньої життєдіяльності, зорієнтованого на раціональне використання та охорону всіх категорій землі та її природних ресурсів, особливо в агросфері, як природних об'єктів абсолютного права власності Українського народу — основного національного багатства, що де-юре перебуває під особливою охороною держави. У цьому контексті нами доведено, що спочатку необхідно забезпечити де-факто імплементацію чинних земельних норм Конституції України, починаючи з комплексного та системного оздоровлення всіх агролісоландшафтів як природних екосистем на всіх водозборах басейнів малих річок України [20].

Тому, перемагаючи внутрішніх і зовнішніх ворогів людяності, правди, права, волі та добра, виконуючи історичну місію збереження та становлення сталої і сильної держави української нації на власній Богом даній землі (Орія-Русь-

Україна), творячи серед вільних народів світу оновлену цілісну систему заможної життєдіяльності в чистому довкіллі та здоровому репродуктивному дітонародженні, яка функціонуватиме за законами природи і суспільства, усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішнім та прийдешніми поколіннями, керуючись загальнолюдськими принципами, правами та імперативами засадничих норм Основного Закону України як закону прямої дії, всі національно свідомі українці мають однозначно, беззастережно та безкомпромісно об'єднуватися і діяти за принципами: “В своїй хаті й своя правда, і сила, і воля” та “Один за всіх, і всі за одного”.

Ключ до такої загальнонаціональної перемоги криється саме в земельних імперативах статей першого розділу чинної Конституції України, сутність якого вимагає від кожного українця проявитися:

- рівноправною і життєлюбною людиною третього тисячоліття з єдиним українським громадянством, що водночас є невід'ємною суб'єктною клітиною Українського народу, яка природно (автоматично) від народження до смерті стає співзасновником суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової, унітарної держави і співвласником землі та її природних ресурсів (природних об'єктів) — основного національного багатства, що знаходиться в цілісному й недоторканному геопросторі, омежованому кордоном України, який навіки закарбовано Всеукраїнським референдумом і по праву визнано світовим співтовариством у 1991 році;
- гордим громадянином, який природно володіє та перманентно вживає українську мову в усіх сферах суспільної життєдіяльності в Україні, а також у державних відносинах на міжнародному рівні, гарантуючи вільний розвиток і використання мов корінних народів і національних меншин в Україні, розвиток їхньої етнічної, культурної та релігійної самобутності. Саме в цьому контексті закладено особистісний і суспільний консолідуючий інтерес розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, дбайливо підживлюючи на родовій джерельній основі національно-культурні та мовні потреби українців, які проживають за межами України;
- талановитим будівничим і господарем, логічно облаштовуючи комфортний, інноваційно привабливий простір особистої (сімейної) життєдіяльності в чистому і здоровому довкіллі, базуючись на національних, родових і місцевих традиціях та культурах української нації, без зайвої тяганини, в усіх сферах, пов'язаних

Рис. 1. Основні чинники моделювання комфортного простору та умов життєдіяльності всіх громадян України в процесі державотворення
Джерело: розроблено О. Ковалівим.

із земле- і природокористуванням, генеруючи "непозиційний капітал нації" та власний "сімейний бюджет", в основі яких лежить національна система когнітивної земельної економіки, де людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю.

На такій основі самопроявлення конституційних засадничих імперативів кожен українець має усвідомлено з "душею" утвердитися:

- спільно з іншими громадянами України, котрі мають лише єдине українське громадянство як повноправний народ, єдиним носієм суверенітету і єдиним джерелом влади, яку народ здійснює безпосередньо та через обрані нами органи державної влади (законодавчу, виконавчу і судову) та органи місцевого самоврядування, у межах, визначених Конституцією України як законом прямої дії;
- співвласником і володарем (співвласницею і володаркою) усієї української землі та її природних ресурсів як природних об'єктів — основного національного багатства, облікованих і взятих на баланс у позавідомчій установі — загальнонаціональному інституті "Національна земельна комора України", заснованому на унікально захищених гео-

інформаційній, земельно-реєстраційній та інших системах;

- архітектором і відповідальним творцем власної сім'ї, родини, роду, гармонійно облаштовуючи комфортний простір життєдіяльності на всіх рівнях творення і функціонування (помешкання, поселення, регіону та держави загалом), підтримуючи екологічну рівновагу та забезпечуючи захист прав і свобод від будь-яких антиконституційних зазіхань і будь-якого шкідництва в усіх куточках "власного дому".

Нами доведено, що чинники збалансованого моделювання та досягнення еколого-економічних ефектів як базових інтересів комфортної життєдіяльності кожної людини-громадянина та всіх суб'єктів власності й господарювання, особливо в агросфері, на засадах "когнітивної земельної економіки" є платформою сучасного державотворення в Україні (рис. 1).

Надзвичайної невід'ємної складової досягнення успіху в процесі творення нашої комфортної життєдіяльності на рідній землі, де життєдайність бере свій генеруючий початок у просторі природних агролісоландшафтів, маємо настирливо домагатися:

- оволодіти та поглибити правдиві знання про наше свідоме "проявлення" та "утвердження" законних прав і можливостей кожного українця на гідне та чесне життя в збалансованому достатку на рідній землі і якнайшвидше поширити їх, не чекаючи закінчення війни. Такі знання стають реальною "зброєю", здатною захистити та спрямувати до перемоги, відкриваючи можливості для реалізації власних здібностей, адже "озброєний" українець спроможний зайняти відповідну нішу в державній чи місцевій службі або стати вільним господарем своєї життєдіяльності та взірцевим українцем для інших народів;
- рішучого та негайного очищення (самоочищення) "авгієвих стаєнь" від численних ворожих агентів, колаборантів і корупціонерів, від будь-якого гібридного фальшу, хабарництва, корупції, лукавства, підлабузництва, брехні, махінацій, маніпуляцій, злодіянь і неправди в будь-яких існуючих сферах нашої життєдіяльності як першопричин руйнування суверенітету як територіальної цілісності України, послаблення правової, економічної, екологічної та інформаційної безпеки, порушення прав і свобод доброчесних громадян, а також захисту іменем усього Українського народу всіма доступними методами та засобами, включаючи Збройні Сили України та інші військові формування, безпощадно усуваючи від органів державної влади (законодавчої, виконавчої і судової) та місцевого

самоврядування всіх зловмисників як антиконституційних “діячів”, утверджуючи правовий конституційний лад в Україні [19].

Обґрунтовані конституційно вмотивовані імперативи для збалансованого моделювання процесу природокористування (господарювання), зокрема в агросфері, та основні кроки їх повноцінної імплементації, що узгоджуються із законами природи та суспільства, є незаперечною основою для досягнення еколого-економічних ефектів як базових інтересів кожної людини-громадянина та всіх господарюючих суб’єктів.

ВИСНОВКИ

Враховуючи сучасний стан управління та господарювання в Україні, руйнівні наслідки війни та потребу в подальшому інноваційному розвитку, не чекаючи завершення цієї війни, ми розкрили науково обґрунтовані вимоги до моделювання програмного здійснення в усьому геопросторі держави відповідних першочергових кроків системної імплементації земельних імперативів чинних норм Конституції України.

Сутність основних засад збалансованого моделювання та досягнення еколого-економічних ефектів як базових інтересів комфортної життєдіяльності кожної людини-громадянина і всіх суб’єктів власності й господарювання, зокрема в агросфері, криється в першочерговому й невідкладному визнанні загальнолюдських принципів права та імперативів засадничих норм першого розділу Основного Закону України, які однозначно, беззастережно й безкомпромісно спонукають об’єднуватися і діяти повсюдно по правді й по праву.

На цій основі відбувається усвідомлене самопроявлення кожного українця на рідній землі: рівноправною і життєлюбною людиною третього тисячоліття з єдиним українським громадянством, яка природно (автоматично) від народження до смерті стає співзасновником держави і співвласником землі та її природних ресурсів (природних об’єктів) — основного національного багатства; гордим громадянином, який природно володіє і перманентно вживає українську мову в усіх сферах суспільної життєдіяльності в Україні; талановитим будів-

ничим і господарем особистої (сімейної) життєдіяльності в чистому та здоровому довкіллі.

Важливо, що таке проявлення може відбуватися лише за умов самоутвердження спільно — разом з іншими, такими ж повноправними громадянами України — на рідній землі, а саме: єдиним носієм суверенітету та єдиним джерелом влади; співвласником і володарем (співвласницею і володаркою) усієї української землі та її природних ресурсів як природних об’єктів — основного національного багатства; архітектором і відповідальним творцем власної сім’ї, родини, роду, гармонійно облаштовуючи комфортний простір життєдіяльності на всіх рівнях творення і функціонування, підтримуючи екологічну рівновагу та забезпечуючи захист прав і свобод від будь-яких антиконституційних спокус і будь-якого шкідництва в усіх куточках “власного дому”.

Відповідно до положень Основного Закону України, органи та посадові особи державної влади мають певні обмеження при реалізації своїх повноважень щодо основного національного багатства, оскільки законодавство у сфері земельних відносин і природокористування повинне будуватися на основі конституційних норм-принципів і бути спрямованим на підвищення еколого-економічного ефекту від їх раціонального використання. Тому слід вважати, що дискреційні за своєю еколого-економічною та правовою природою повноваження органів публічної влади мають цілковито підкорятися ключовим конституційно закріпленим принципам щодо “власності і господарювання”.

Реалізація основних засад моделювання еколого-економічного ефекту збалансованих інтересів господарювання, зокрема в агросфері, як платформи комфортної життєдіяльності на рідній землі відбуватиметься лише за умов домагання: оволодівати та поглиблювати правдиві знання свідомого “проявлення” та “утвердження” законних прав і можливостей кожного українця на гідне та чесне життя в збалансованому достатку; рішучого і негайного очищення (самоочищення) “авгієвих стаєнь”, а також реального захищення конституційних прав всіма доступними методами і засобами, утверджуючи правовий конституційний лад в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балюк С.А., Шимель В.В., Соловей В.Б. Про стан та завдання відновлення, охорони і управління ґрунтовими ресурсами України. *Вісник аграрної науки*. 2024. № 2 (851). С. 5–10. DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202402-01>
2. Третяк А.М., Прядка Т.М. Тренд інституціонального розвитку земельного устрою сільських територій в Україні. *Агросвіт*. 2023. № 16. С. 3–10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.16.3>
3. Прядка Т.М., Дребот О.І., Комарова Н.В. Сталій (збалансований) розвиток землекористування — базова основа формування земельного устрою України. *Агроекологічний журнал*. 2024. № 3. С. 18–25. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.3.2024.311177>
4. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель: Роз-

- порядження Кабінету Міністрів України від 19 січня 2022 р. № 70-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/70-2022-%D1%80> (дата звернення: 11.10.2024).
5. Ковалів О.І. Засади трансформації існуючого землеробства в інтересах українських сімейних (фермерських) господарів, в тому числі воїнів-переможців. *Інноваційні екологобезпечні технології рослинництва в умовах воєнного стану*: Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 31 серпня 2023 року). С. 89–93.
 6. Ковалів О.І. Особливі передумови подальшого розвитку ринкових земельних відносин в агроландшафтах України. *Збалансоване природокористування*. 2019. № 2. С. 164–172. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2019.184177>
 7. Ковалів О.І. Тиражування правдивих знань конституційного земельного права — основа сталого природокористування в Україні. *Агроекологічний журнал*. 2024. № 2. С. 33–44. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2024.305651>
 8. Ковалів О.І. Врегулювання існуючих проблем на землях природно-заповідного та іншого природно-охоронного призначення — старт інваріантного розвитку України. *Збалансоване природокористування*. 2024. № 3. С. 29–39. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2024.305651>
 9. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
 10. Пугачов М., Кобець М. Земельна реформа в Україні. К., 2004. 24 с.
 11. Марченко М.В. Аксиологічні засади права вето Президента України в контексті формування людиноцентристської правової ідеології. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 9/1. С. 36–39. DOI: <http://efp.in.ua/uk/journal-item/175>
 12. Ковалів О.І. “Cognitive land economy” as a way of accomplishment the objective laws of living and non-living nature and society. *Збалансоване природокористування*. 2021. № 2. С. 13–23. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2021.237988>
 13. Заїка А.О. Regulatory and legal support of land reform in Ukraine. *Збалансоване природокористування*. 2021. № 2. С. 24–34. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2021.237986>
 14. Морозов О.Ф., Новаленко А.О. Гносеологічні засади створення нової парадигми Олександром Ковалівим. *Збалансоване природокористування: традиції, перспективи та інновації*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20–21 жовтня 2021 р.). К.: 2021. С. 81–84.
 15. Морозов О.Ф. Відношення суб'єкт-об'єкт як цілеспільний ефект у структурі економічного простору. *Економіст*. 2017. № 8. С. 30–34. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0000767867> (дата звернення: 11.10.2024).
 16. Axelrod R.M. The structure of decision: The cognitive maps of political elites. Princeton, Princeton University Press, 1976. 404 p.
 17. Ковалів О.І. Генезис суб'єктності алгоритму користування природними об'єктами права власності Українського народу. *Збалансоване природокористування*. 2024. № 2. С. 23–32. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2024.309919>
 18. Новаленко А.О. Інституційні питання земельної реформи в Україні: економіко-правовий аспект. *Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим*: збірник наукових праць “Інституційна трансформація правової системи”: наук.-практ. круг. стіл (м. Київ, 10 лютого 2023 р.). 2024. С. 99–100.
 19. Ковалів О.І. Відновлення агролісандршафтів України — головна передумова збалансованого природокористування. *Екологічна безпека та збалансоване природокористування в агропромисловому виробництві*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4–5 лип. 2024 р.). Том 2. С. 56–61.

BASIC PRINCIPLES OF MODELING THE ECOLOGICAL AND ECONOMIC EFFECT OF BALANCED BUSINESS INTERESTS

Kovaliv O.

Doctor of Economic Sciences, Chief Researcher
Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)
e-mail: okovaliv@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4908-7963>

Novalenko A.

Postgraduate student
Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS (Kyiv, Ukraine)
e-mail: anastasia05091995@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4260-4190>

Based on the current state of management and the economy in Ukraine, taking into account the devastating consequences of the war, as well as the need for further innovative development, scientifically based requirements for modeling the corresponding priority steps of the systematic implementation of the land imperatives of the Constitution of Ukraine are revealed. The purpose of the article is to substantiate the basic principles of balanced modeling and to achieve ecological and economic effects as the basic interests of every person-citizen and all subjects of property and management, particular in the agricultural sector, which are consistent with the laws of nature and society and are based on the current land norms of the Constitution of Ukraine. The essence of the basic principles of balanced modeling of a comfortable lifestyle lies in the primary and urgent recognition of universal principles of law and imperatives of the basic norms of the First Section of the Basic Law of Ukraine.

It was found out that on such a basis the conscious self-manifestation of every Ukrainian takes place on his native land as an equal and life-loving person of the third millennium with a single Ukrainian citizenship, who naturally (automatically) from birth to death becomes a co-founder of the state and a co-owner of the land and its natural resources. It has been proven that such a manifestation can take place only under the conditions of self-assertion (jointly — together with other similar citizens of Ukraine) as a co-owner and master of the entire Ukrainian land and its natural resources, as well as an architect and responsible creator of one's own family, kindred, clan, harmoniously arranging a comfortable living space. The implementation of the principles of modeling balanced business interests, including in the agricultural sector, as a platform for comfortable life activities on the native land, will take place only under the conditions of striving to master and deepen the true knowledge of the conscious "manifestation" and "assertion" of the legal rights and opportunities of every Ukrainian in a dignified and honest way life in balanced abundance; decisive and immediate cleaning (self-cleaning) of the "Augian stables", as well as protection of constitutional rights by all available methods and means, establishing the legal constitutional system in Ukraine.

Keywords: Constitution of Ukraine, land, system, natural resources, law, land economy, comfortable life-style.

REFERENCES

1. Baliuk, S.A., Shymel, V.V., & Solovei, V.B. (2024). Pro stan ta zavdannia vidnovlennia, okhorony i upravlinnia gruntovymy resursamy Ukrainy [About the state and tasks of restoration, protection and management of soil resources of Ukraine]. *Visnyk ahrarynoi nauky — Herald of Agrarian Science*, 2 (851), 5–10. DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk202402-01> [in Ukrainian].
2. Tretiak, A.M., & Priadka, T.M. (2023). Trend instytutsionalnoho rozvytku zemelnogo ustroiu silskykh terytorii v Ukraini [Trend of institutional development of land management in rural areas in Ukraine]. *Ahrosvit — Agrosvit*, 16, 3–10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.16.3> [in Ukrainian].
3. Priadka, T.M., Drebot, O.I., & Komarova, N.V. (2024). Stalyi (zbalansovanyi) rozvytok zemlekorystuvannia — bazova osnova formuvannia zemelnogo ustroiu Ukrainy [Sustainable (balanced) development of land use is the basic basis for the formation of the land system of Ukraine]. *Ahroekolohichnyi zhurnal — Agroecological journal*, 3, 18–25. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.3.2024.311177> [in Ukrainian].
4. Pro skhvalennia Kontseptsii Zahalnodержавnoi tsilovoi prohramy vykorystannia ta okhorony zemel: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19 sichnia 2022 r. № 70-r. [On the approval of the Concept of the National target program of land use and protection: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine from January 19, 2022 No. 70]. (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/70-2022-%D1%80> [in Ukrainian].
5. Kovaliv, O.I. (2023). Zasady transformatsii isnuiochoho zemlerobstva v interesakh ukrainskykh simeinykh (fermerskykh) hospodariv, v tomu chysli voyniv — peremozhtsiv [Principles of transformation of existing agriculture in the interests of Ukrainian family (farmers) owners, including warriors—winners]. *Innovatsiini ekolohobezpechni tekhnolohii roslыnnystva v umovakh voiennoho stanu: Materialy II Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii (Kyiv, 31 serpnia 2023 roku) — Innovative environmentally friendly crop production technologies under martial law: Proceedings of the II All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (Kyiv, August 31, 2023)* (p. 89–93). [in Ukrainian].
6. Kovaliv, O.I. (2019). Osoblyvi peredumovy podalshoho rozvytku rynkovykh zemelnykh vidnosyn v ahrolandshaftakh Ukrainy [Special prerequisites for further development of market land relations in agricultural landscapes of Ukraine]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia — Balanced nature using*, 4, 164–172. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2019.184177> [in Ukrainian].
7. Kovaliv, O.I. (2024). Tyrzhuvannia pravdyvykh znan konstytutsiinoho zemelnogo prava — osnova staloho pryrodokorystuvannia v Ukraini [Replication of the true knowledge of constitutional land law is the basis of sustainable nature management in Ukraine]. *Ahroekolohichnyi zhurnal — Agroecological journal*, 2, 33–44. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2024.305651> [in Ukrainian].
8. Kovaliv, O.I. (2024). Vrehuliuvannia isnuiochykh problem na zemliakh pryrodno-zapovidnoho ta inshoho pryrodno-okhoronnoho pryznachennia — start invariantnoho rozvytku Ukrainy [Settlement of existing problems on the lands of nature reserve and other nature protection purpose — the start of the invariant development of Ukraine]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia — Balanced nature using*, 3, 29–39. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2024.305651> [in Ukrainian].
9. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]. (1996). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — Information from the Verkhovna Rada of Ukraine*, 30. [in Ukrainian].
10. Puhachov, M., & Kobets, M. (2004). Zemelna reforma v Ukraini [Land reform in Ukraine]. Kyiv [in Ukrainian].
11. Marchenko, M.V. (2017). Aksiolohichni zasady prava veto Prezydenta Ukrainy v konteksti formuvannia liudynotsentrystskoi pravovoi ideolohii [Axiological principles of the veto right of the President of Ukraine in the context of the formation of human-centered legal ideology]. *Ekonomika. Finansy. Pravo. — Economy. Finances. Right*, 9/1, 36–39. DOI: <http://efp.in.ua/uk/journal-item/175> [in Ukrainian].
12. Kovaliv, O.I. (2021). "Cognitive land economy" as a way of accomplishment the objective laws of living and non-living nature and society. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia — Balanced nature using*, 4, 13–23. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2021.237988> [in English].
13. Zaika, A.O. (2021). Regulatory and Legal Support of Land Reform in Ukraine. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia — Balanced nature using*, 2, 24–34. DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2021.237986> [in English].

14. Morozov, O.F., & Novalenko, A.O. (2021). Hnoseolohichni zasady stvorennia novoi paradyhmy Oleksanderom Kovalivym [The epistemological principles of creation of a new paradigm by the Oleksander Kovalev]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia: tradytsii, perspektyvy ta innovatsii: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Kyiv, 20–21 zhovtnia 2021 r.)* — *Balanced nature management: traditions, prospects and innovations: materials of the International Scientific and Practical Conference (Kyiv, October 20–21, 2021)* (p. 81–84). [in Ukrainian].
15. Morozov, O.F. (2017). Vidnoshennia subiekt-obiekt yak tsilespilnyi efekt u strukturi ekonomichnoho prostoru [The relation is a subject-object as a fatal effect in the structure of economic space]. *Economist — Economist*, 8, 30–34. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0000767867> [in Ukrainian].
16. Axelrod, R.M. (1976). The structure of decision: The cognitive maps of political elites. Princeton: Princeton University Press [in English].
17. Kovaliv, O.I. (2024). Henezys subiektnosti alhorytmu korystuvannia pryrodnyimi ob'ektyami prava vlasnosti Ukrain-skoho narodu [The genesis of the subjectivity of the algorithm for the use of natural objects owned by the Ukrainian people]. *Zbalansovane pryrodokorystuvannia — Balanced nature using*, 2, 23–32 DOI: <https://doi.org/10.33730/2310-4678.2.2024.309919> [in Ukrainian].
18. Novalenko, A.O. (2024). Instytutysiini pytannia zemelnoi reformy v Ukraini: ekonomiko-pravovyi aspekt [Institutional issues of land reform in Ukraine: economic and legal aspect]. *Konstytutsiino-pravovyi status Avtonomnoi Respubliky Krym: zbirnyk naukovykh prats “Instytutysiina transformatsiia pravovoi systemy”: nauk.-prakt. kruh. stil (m. Kyiv, 10 liutoho 2023 r.)* — *Constitutional and legal status of the Autonomous Republic of Crimea: collection of scientific works “Institutional transformation of the legal system”: scientific-practical. round table* (pp. 99–100) Kyiv: zbirnyk naukovykh prats “Instytutysiina transformatsiia pravovoi systemy” [in Ukrainian].
19. Kovaliv, O.I. (2024). Vidnovlennia ahrolisolandshaftiv Ukrainy — holovna peredumova zbalansovanoho pryrodokorystuvannia [Restoration of agroforestry landscapes of Ukraine is the main prerequisite for balanced nature management]. *Ekolohichna bezpeka ta zbalansovane pryrodokorystuvannia v ahropromyslovomu vyrobnytstvi: materialy Mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii (Kyiv, 4–5 lyp. 2024 r.)*. — *Ecological safety and balanced environmental management in agroindustrial production: materials of the International Scientific and Practical Conference (Kyiv, July 4–5, 2024). Volume 2.* (p. 56–61). [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

КОВАЛІВ Олександр Іванович, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, заслужений працівник сільського господарства України, головний науковий співробітник, Інститут агроекології і природокористування НААН (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, 03143, Україна; e-mail: okovaliv@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4908-7963>).

НОВАЛЕНКО Анастасія Олександрівна, аспірантка, Інститут агроекології і природокористування НААН (вул. Метрологічна, 12, м. Київ, 03143, Україна; e-mail: anastasia05091995@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4260-4190>).

Новини

Новини

Новини • Новини • Новини

Учені намагаються знайти спосіб зупинити глобальне потепління. Нове дослідження, опубліковане в журналі *Nature Microbiology*, показало, що в цій боротьбі може допомогти поширений тип водоростей. Команда біологів з Китаю, Великої Британії та Португалії, яка вивчала водорості підкласу *Pelagophyceae*, помітила у них здатність виробляти речовину під назвою диметилсульфоніопропіонат (ДМСП). Її активно виділяють морські мікроорганізми для захисту від різких стрибків солоності води, її температури і тиску. Тепер же з'ясувалося, що водорості також здатні його виробляти. ДМСП є джерелом газу диметилсульфід (ДМС) — саме він створює характерний “запах моря”. Під час потрапляння цього газу в атмосферу продукти його окислення сприяють формуванню хмар, а ті, своєю чергою, відбивають частину сонячних променів назад у космос, тим самим захищаючи планету від додаткового нагрівання.